

I

(Законодателни актове)

ДИРЕКТИВИ

ДИРЕКТИВА (ЕС) 2015/637 НА СЪВЕТА

от 20 април 2015 година

**относно мерките за координация и сътрудничество за улесняване на консулската закрила на
непредставени граждани на Съюза в трети държави и за отмяна на Решение 95/553/ЕО**

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 23 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като взе предвид становището на Европейския парламент ⁽¹⁾,

в съответствие със специална законодателна процедура,

като има предвид, че:

- (1) Гражданството на Съюза е основният статут на гражданите на държавите членки. Едно от специфичните права, които Договорът за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) предоставя на гражданите на Съюза съгласно член 20, параграф 2, буква в), е правото да се ползват на територията на трета страна, в която държавата членка, на която те са граждани, няма представителство, от закрилата на дипломатическите и консулските власти на която и да е държава членка при същите условия, като гражданите на тази държава.
- (2) Договорът от Лисабон укрепва статута на гражданството на Съюза и засили произтичащите от него права. Член 23 от ДФЕС предвижда приемането на директиви за установяване на мерките за координиране и сътрудничество, необходими за улесняването на консулската закрила за непредставени граждани на Съюза.
- (3) Сред ценностите, на които се основава Съюзът, са солидарността, недискриминацията и зачитането на правата на човека; в отношенията си с останалия свят Съюзът следва да отстоява своите ценности и да допринася за закрилата на своите граждани. Залегналото в член 46 от Хартата на основните права на Европейския съюз („Хартата“) основно право на консулска закрила на непредставените граждани на Съюза при същите условия, които се прилагат за собствените граждани, е израз на европейската солидарност. То дава външно измерение на понятието „гражданство на Съюза“ и укрепва идентичността на Съюза в трети държави.
- (4) Целта на настоящата директива е да се определят мерките за сътрудничество и координация, необходими за по-нататъшното улесняване на консулската закрила за непредставените граждани на Съюза. Тези мерки следва да увеличат правната сигурност и ефективното сътрудничество и солидарността между консулските власти.
- (5) В съответствие с член 20, параграф 2, буква в) от ДФЕС и член 23 от ДФЕС държавите членки следва да предоставят консулска закрила на непредставените граждани при същите условия, които се прилагат за техните собствени граждани. Настоящата директива не засяга правомощията на държавите членки да определят обхвата на закрилата, която предоставят на своите собствени граждани.
- (6) Настоящата директива не засяга консулските отношения между държавите членки и трети държави, по-специално техните права и задълженията, произтичащи от международни обичаи и споразумения, по-специално Конвенцията от 24 април 1963 г. за консулските отношения (Виенската конвенция), които държавите членки прилагат в съответствие с правото на Съюза. По силата на член 8 от Виенската конвенция държавите членки могат да

⁽¹⁾ Становище от 25 октомври 2012 г. (все още непубликувано в Официален вестник).

предоставят консулска закрила от името на друга държава членка след съответно уведомяване и освен ако засегнатата трета държава не се противопостави., Затруднения могат да възникнат по-специално във връзка със ситуации, включващи граждани, които едновременно са и граждани на приемащата държава. С помощта на местното консулско сътрудничество държавите членки следва да предприемат необходимите мерки във връзка трети държави с цел да се гарантира, че консулската закрила може да бъде предоставена от името на други държави членки във всеки един случай.

- (7) Когато непредставени граждани се нуждаят от закрила в трети държави, са необходими ефикасно сътрудничество и координация. Следва да има тясно сътрудничество между оказващата помощ държава членка, която е представена в трета държава и държавата членка, чийто гражданин е даденият гражданин. Консулското сътрудничество на местно равнище по отношение на непредставените граждани може да бъде особено сложно, тъй като за него се изисква координация с органи, които не са представени на място, включително, когато е целесъобразно, с компетентните посолства или консулства. С оглед да се запълни липсата на посолство или консулство на държавата членка на непредставения гражданин, следва да бъдат установени ясни и стабилни правила. Съществуващите мерки трябва също да бъдат изяснени, за да се гарантира ефективна закрила.
- (8) Гражданите на Съюза следва да бъдат считани за непредставени в трета държава, в която тяхната държава членка няма посолство, консулство или почетен консул. Гражданите следва също да се смятат за непредставени, ако посолството, консулството или почетният консул на място не може по някаква причина да предостави в даден случай закрилата, която заинтересованото лице би имало право да получи съгласно националното право или националната практика. Посолствата и консулствата следва да се информират взаимно за всички изключителни обстоятелства, които могат да засегнат временно способността им да осигуряват консулска закрила. Достъпността и близостта също следва да бъдат взети предвид. Например гражданин, който търси консулска закрила или помощ от посолство или консулство на друга държава членка, не следва да бъде пренасочен към посолството, консулството или почетния консул на своята собствена държава членка, когато поради местни обстоятелства или липса на ресурси за гражданина не е възможно безопасно да достигне или да бъде достигнат от посочените инстанции, така че да може да получи консулска закрила. Понятието за липса на представителство следва да се тълкува с оглед на гарантирането на ефективността на правото на непредставените граждани да получат закрила от посолството или консулството на друга държава членка по недискриминационен начин, като се вземат предвид обстоятелствата във всеки конкретен случай. Граждани, които притежават гражданство на повече от една държава членка, следва да бъдат считани за непредставени, ако нито една от техните държави членки не е представена в съответната трета държава.
- (9) С цел да се гарантира ефективността на правото, залегнало в член 20, параграф 2, буква в) от ДФЕС, и на правото на зачитане на личния и семейния живот, признато в член 7 от Хартата, и като се има предвид националното право и националната практика, оказващата помощ държава членка може да трябва да предостави закрила на гражданите на трети държави, които са членове на семейството на граждани на Съюза, в зависимост от конкретните обстоятелства на всеки отделен случай. Настоящата директива не пречи възможността по време на консултации, които следва да се провеждат преди предоставянето на помощта, оказващата помощ държава членка и държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, да могат по целесъобразност да се споразумеят относно възможността за предоставяне на помощ и на гражданите на трети държави, които са членове на семейството на непредставения гражданин на Съюза, извън рамките на изискванията в правото на оказващата помощ държава членка или нейната практика, като отчитат във възможно най-голяма степен исканията на държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, и дотолкова, доколкото договореното отговаря на изискванията на правото на Съюза. Държавите членки може обаче да не са в състояние да предоставят някои видове консулска закрила на членовете на семейството от трети държави, като например издаването на временни документи за пътуване. По отношение на помощта за малолетни и непълнолетни лица, висшият интерес на детето следва да бъде от първостепенно значение в съответствие с член 24 от Хартата и както е предвидено в Конвенцията на ООН за правата на детето от 20 ноември 1989 г.
- (10) Непредставените граждани следва да могат да потърсят консулска закрила от посолството или консулството на която и да е държава членка. Това обаче не следва да възпрепятства държавите членки да сключват практически договорености с цел споделяне на отговорностите за предоставяне на консулска закрила на непредставените граждани в съответствие с настоящата директива. Тези договорености са в полза на гражданите, тъй като те дават възможност за по-добра подготвеност за осигуряване на ефективна закрила. Държавите членки, които получават искане за закрила, следва да преценяват дали в конкретния случай е необходимо да се предостави консулска закрила или случаят може да бъде прехвърлен към посолството или консулството, посочено за компетентно в съответствие с действаща договореност. Държавите членки следва да нотифицират Комисията и Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) за всяка такава договореност, която следва да бъде публикувана от Съюза и държавите членки с оглед на осигуряването на прозрачност по отношение на непредставените граждани.
- (11) Настоящата директива не следва да възпрепятства държава членка, която не е представена в трета държава, да предостави консулска закрила на един от своите граждани, например чрез предоставяне на онлайн консулски услуги, когато е целесъобразно. Държавата членка, чийто гражданин е непредставен гражданин, следва да може да поиска от държавата членка, от която гражданинът търси или получава консулска закрила, да ѝ прехвърли заявлението или случая, за да предостави самата тя консулска закрила. Подобно прехвърляне не следва да води до лишаване на непредставения гражданин от консулска закрила.

- (12) Въпреки различните традиции на държавите членки по отношение на компетенциите на почетните консули, почетните консули обикновено не предлагат същия кръг услуги като посолствата или консулствата. Като се има предвид, че почетните консули често изпълняват своята мисия на доброволна основа, следва да се даде възможност на всяка държава членка да реши дали настоящата директива следва да се прилага за нейните почетни консули. От почетните консули би могло да се изисква да предоставят консулска закрила на непредставени граждани в зависимост от обстоятелствата на всеки отделен случай.
- (13) Исканията за закрила следва да бъдат обработвани, ако заявителите представят валиден паспорт или лична карта на гражданин на Съюза. Възможно е обаче непредставените граждани, нуждаещи се от консулска закрила, вече да не притежават документ за самоличност. Основният статут на гражданство на Съюза се предоставя пряко от правото на Съюза, като документите за самоличност имат само декларативна стойност. Ако заявителите не са в състояние да предоставят документ за самоличност, те следва да могат да докажат своята самоличност с други средства. Ако е необходимо, самоличността на засегнатото лице може да бъде проверена при запитването до органите на държавата членка, на която заявителят твърди, че е гражданин. По отношение на придружаващ(и) заявителя член(ове) на семейството от трета държава органите на държавата членка, на която заявителят е гражданин, следва също така да бъдат в състояние да помогнат на оказващата помощ държава членка при проверката на самоличността и съществуването на семейна връзка със заявителя.
- (14) За да се определят необходимите мерки за координация и сътрудничество, следва да се уточни обхватът на консулска закрила по настоящата директива. Консулската закрила за непредставени граждани следва да включва оказване на помощ в редица типични ситуации, при които държавите членки предоставят консулска закрила на своите собствени граждани в зависимост от конкретните обстоятелства на всеки отделен случай, като например при арестуване или задържане, тежка злополука или тежко заболяване или смърт, както и по отношение на помощ и репатриране при бедствено положение или издаване на временни документи. Тъй като нужната закрила винаги зависи от конкретната ситуация, консулската закрила не следва да се ограничава до случаите, изрично посочени в настоящата директива.
- (15) Където е приложимо, следва да бъдат надлежно зачетени желанията на засегнатия гражданин, включително и по отношение на това дали следва да бъдат информирани членове на семейството или други близки лица и кои точно. Аналогично, в случай на смърт следва да бъдат надлежно взети под внимание желанията на близките членове на семейството по отношение на мерките, които да бъдат предприети по отношение на телните останки на починалия гражданин. Държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, следва да отговаря за тези контакти.
- (16) Органите на държавите членки следва да си сътрудничат тясно и да се координират помежду си и със Съюза, по-специално с Комисията и ЕСВД, в дух на взаимно уважение и солидарност. С цел да се гарантира бързо и ефикасно сътрудничество държавите членки следва да осигурят и непрекъснато да актуализират информацията относно съответните звена за контакт в държавите членки посредством защитения уебсайт на ЕСВД (Consular OnLine).
- (17) В трети държави Съюзът е представен чрез своите делегации, които, в тясно сътрудничество с дипломатическите и консулските мисии на държавите членки, допринасят за осъществяване на правото на гражданите на Съюза на консулска закрила, както е посочено в член 35 от Договора за Европейския съюз. Настоящата директива напълно отчита и увеличава още повече приноса, който ЕСВД и делегациите на Съюза вече оказват, по-конкретно по време на кризисни ситуации, в съответствие с Решение 2010/427/ЕС на Съвета ⁽¹⁾, и по-специално член 5, параграф 10 от него.
- (18) Що се отнася до координацията на място, следва да бъдат изяснени компетенциите и съответните роли на отговорните лица и органи, за да се гарантира, че непредставените граждани получават помощта, на която имат право, в съответствие с принципа на недискриминация. Консулското сътрудничество на местно равнище следва да обръща надлежно внимание на непредставените граждани, например чрез събирането и редовното актуализиране на информацията за съответните звена за контакт и споделянето ѝ с местните посолства и консулства на държавите членки и с делегацията на Съюза.
- (19) Срещите на местното консулско сътрудничество, организирани в тясно сътрудничество с делегацията на Съюза, следва да включват редовен обмен на информация по въпроси, свързани с непредставените граждани, като например тяхната безопасност, условия в затвора, уведомяване и достъп до консулски услуги и сътрудничество при кризи. На тези срещи представените държави членки следва, когато е необходимо, да постигат споразумение по практическите договорености, за да се гарантира ефективната закрила на непредставените граждани. Подобно споразумение може да не е необходимо, ако например броят на непредставените граждани е малък.

⁽¹⁾ Решение 2010/427/ЕС на Съвета от 26 юли 2010 г. за определяне на организацията и функционирането на Европейската служба за външна дейност (ОВ L 201, 3.8.2010 г., стр. 30).

- (20) Ясното разделение на отговорностите между представените и непредставените държави членки и делегацията на Съюза е от съществено значение, за да се осигури адекватна подготовка за реакция при кризи и управление на кризи. Следователно плановете за реакция при кризи следва да бъдат координирани и да вземат предвид в пълна степен непредставените граждани. За тази цел в рамките на готовността за реакция при кризи на местно равнище държавите членки, които нямат установени на местно равнище посолство или консулство, следва да предоставят цялата налична и подходяща информация по отношение на своите граждани на съответната територия. Тази информация следва да се актуализира по подходящ начин в случай на криза. Компетентните посолства и консулства, както и делегациите на Съюза следва да бъдат информирани и ако е необходимо следва да участват в мерките за готовност за действие при кризи. На непредставените граждани следва да се предоставя информация относно тези мерки. В случай на криза пилотната държава или държавата(ите) членка(и), координиращи помощта, следва да координират на недискриминационна основа помощта за непредставените граждани и използването на наличните капацитети за евакуация въз основа на съгласуваните планове и развитието на място.
- (21) Оперативната съвместимост между персонала на консулските служби и другите експерти по управление на кризи следва да се подобри, по-специално чрез участието им в мултидисциплинарни кризисни екипи, като например екипите в рамките на структурите на ЕСВД за реакция при кризи и оперативна координация и за управление на кризи, както и по линия на Механизма за гражданска защита на Съюза ⁽¹⁾.
- (22) Следва да бъде възможно да се поиска при необходимост подкрепа по линия на Механизма за гражданска защита на Съюза за консулската закрила на непредставени граждани. Тази подкрепа може да бъде поискана например от пилотната държава или от държавата(ите) членка(и), координираща(и) помощта.
- (23) Терминът „пилотна държава“, използван в настоящата директива, се отнася до една или повече държави членки, представени в дадена трета държава, които отговарят за координацията и ръководят помощта за непредставените граждани по време на криза. Концепцията за пилотна държава, установена в съответните насоки на Съюза ⁽²⁾, може да бъде развита допълнително в съответствие с правото на Съюза и по-специално с настоящата директива.
- (24) Когато държава членка е уведомена или получи искане за консулска закрила от лице, което твърди, че е непредставен гражданин, освен в случай на изключителна спешност, държавата членка следва винаги и без отлагане да осъществи връзка с държавата членка, чийто гражданин е лицето, и да ѝ предостави цялата имаща отношение информация, преди да предостави каквато и да било помощ. Държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, следва от своя страна и без отлагане да предостави всякаква информация, която има отношение към случая. Тази консултация следва да даде възможност на държавата членка, чийто гражданин е лицето, да поиска заявлението или случая да ѝ бъде прехвърлено, за да предостави самата тя консулската закрила. Тази консултация следва също така да даде възможност на съответните държави членки да обменят имаща отношение информация с цел, например, да се гарантира, че непредставен гражданин не злоупотребява със своето право на консулска закрила съгласно член 20, параграф 2, буква в) от ДФЕС. Гражданите на Съюза не могат да се ползват от настоящата директива в случай на злоупотреба.
- (25) Взаимната солидарност и сътрудничеството засягат също и финансови въпроси. Държавите членки, които предоставят на своите граждани консулска закрила под формата на финансова помощ, правят това само в краен случай и единствено когато по изключение гражданите не могат да получат финансови средства по друг начин, например чрез паричен превод от членове на семейството, приятели или работодатели. Непредставените граждани следва да получат финансова помощ при същите условия като гражданите на държавата членка, оказваща помощта. От непредставения гражданин следва да се изисква да подпише гаранция, че ще възстанови на своята държавата членка, чийто гражданин е, направените разходи, при условие че граждани на оказващата помощ държава членка в същото положение биха били задължени да възстановят разходите на собствената си държава членка. Държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, може да изиска от него да възстанови тези разходи, включително всички приложими консулски такси.
- (26) С настоящата директива следва да се осигури споделяне на финансовата тежест и възстановяване на разходите. Когато консулската закрила, предоставена на непредставен гражданин, включва подписване на гаранция за възстановяване на разходите, държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, следва да възстанови разходите на оказващата помощ държава членка. Оказващата помощ държава членка следва да реши дали да иска възстановяване на направените разходи. Оказващата помощ държава членка и държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, следва да могат да договорят реда и условията на възстановяването в рамките на определен срок.
- (27) Консулската закрила, предоставена на непредставен гражданин в случай на арест или задържане, може да доведе до необичайно високи пътни разходи, разходи за настаняване или за превод за дипломатическите или консулските служби на оказващата помощ държава членка, в зависимост от обстоятелствата на всеки отделен случай.

⁽¹⁾ Решение № 1313/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. относно Механизъм за гражданска защита на Съюза (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 924).

⁽²⁾ Насоки на Европейския съюз относно прилагането на концепцията за пилотна държава по консулски въпроси (ОВ С 317, 12.12.2008 г., стр. 6).

Държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, следва да бъде информирана за евентуални подобни разходи по време на консултацията, които се провеждат преди предоставянето на помощта. Оказващата помощ държава членка следва да има възможността да поиска възстановяване на такива необичайно високи разходи от държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин. Държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, следва да възстанови разходите на оказващата помощ държава членка. Оказващата помощ държава членка и държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, следва да могат да договорят реда и условията на възстановяването, в рамките на определен срок. Държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, съгласно принципа на недискриминация, не може да иска от своите граждани да възстановяват подобни разходи, които гражданите на оказващата помощ държава членка не биха били задължени да възстановят.

- (28) Финансовите процедури следва да бъдат опростени за кризисни ситуации. С оглед на особеностите на такива ситуации, като например необходимостта от бърза реакция по отношение на значителен брой граждани, не следва да бъде необходима никаква гаранция за възстановяване на разходите, така че оказващата помощ държава членка да поиска и да получи възстановяване на разходите от държавата членка или държавите членки, чиито граждани са непредставените граждани. Държавите членки, чиито граждани са непредставените граждани следва да възстановят на оказващите помощ държава членка или държави членки направените разходи. Оказващите помощ държава членка или държави членки следва да решат дали да искат възстановяване на направените разходи и под каква форма. Оказващата помощ държава членка и държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, следва да могат да договорят реда и условията на възстановяването, в рамките на определен срок. В случай на криза, която засяга или може да засегне значителен брой граждани на Съюза, и в случай на искане от оказващата помощ държава членка, държавите членки, чиито граждани са непредставените граждани, следва да възстановяват разходите на пропорционална основа, като направените разходи се разделят на броя на подпомогнатите граждани.
- (29) Настоящата директива следва да бъде преразгледана три години след срока за транспонирането ѝ. По-специално евентуалната необходимост от преразглеждане на финансовите процедури с оглед на адекватното споделяне на тежестта, следва да се прецени в светлината на информацията, която трябва да се предостави от държавите членки във връзка с изпълнението и практическото прилагане на директивата, включително всички имащи отношение статистически данни и случаи. Комисията следва да изготви доклад и да разгледа необходимостта от допълнителни мерки, включително, по целесъобразност, чрез предложения за изменение на настоящата директива, с цел да се улесни упражняването на правото консулска закрила на гражданите на Съюза.
- (30) С Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾ се урежда обработването на лични данни, извършвано от държавите членки в контекста на настоящата директива.
- (31) Настоящата директива не следва да засяга по-благоприятните национални разпоредби, доколкото те са съвместими с нея.
- (32) В съответствие със Съвместната политическа декларация на държавите членки и Комисията относно обяснителните документи от 28 септември 2011 г. ⁽²⁾ държавите членки са поели ангажимент в обосновани случаи да прилагат към съобщението за своите мерки за транспониране един или повече документи, обясняващи връзката между елементите на дадена директива и съответстващите им части от националните инструменти за транспониране. Във връзка с настоящата директива законодателят смята, че предоставянето на такива документи е обосновано.
- (33) Настоящата директива има за цел да насърчи консулската закрила, призната в Хартата. Тя защита основните права и спазва принципите, признати по-специално в Хартата, по-специално принципа на недискриминация, правото на живот и неприкосновеност на личността, правото на зачитане на личния и семейния живот, правата на детето, правото на защита и правото на справедлив съдебен процес. Настоящата директива следва да се прилага в съответствие с тези права и принципи.
- (34) В съответствие със забраната за дискриминация, съдържаща се в Хартата, държавите членки следва да прилагат настоящата директива без дискриминация на лицата, към които тя е насочена, основана на пол, раса, цвят, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или вярования, политически или други убеждения, принадлежност към етническо малцинство, собственост, рождение, увреждане, възраст или сексуална ориентация.
- (35) Решение 95/553/ЕО на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета ⁽³⁾ следва да бъде отменено,

⁽¹⁾ Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 г. за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни (ОВ L 281, 23.11.1995 г., стр. 31).

⁽²⁾ ОВ С 369, 17.12.2011 г., стр. 14.

⁽³⁾ Решение 95/553/ЕО на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, от 19 декември 1995 г. относно закрилата на гражданите на Европейския съюз, осигурявана от дипломатическите и консулските представителства (ОВ L 314, 28.12.1995 г., стр. 73).

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА 1

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ И ОБХВАТ

Член 1

Предмет

1. С настоящата директива се определят мерките за координация и сътрудничество, необходими, за да могат гражданите на Съюза, намиращи се на територията на трета държава, в която няма представителство на тяхната държава членка, да упражняват по-лесно своето право на закрила, установено в член 20, параграф 2, буква в) от ДФЕС, от страна на дипломатическите или консулските служби на друга държава членка при същите условия, които се прилагат за собствените граждани на тази друга държава членка, като се вземе предвид и ролята на делегациите на Съюза да допринасят за упражняването на това право.

2. Настоящата директива не се отнася за консулските отношения между държавите членки и трети държави.

Член 2

Общ принцип

1. Посолствата или консулствата на държавите членки предоставят консулска закрила на непредставени граждани при същите условия, които се прилагат за техните собствени граждани.

2. Държавите членки могат да решат, че настоящата директива се прилага за консулската закрила, предоставяна от почетните консули в съответствие с член 23 от ДФЕС. Държавите членки гарантират, че непредставените граждани са надлежно информирани за тези решения и степента, до която почетните консули са компетентни да предоставят закрила в даден случай.

Член 3

Консулска закрила от държавата членка, чийто гражданин е непредставен гражданин

Държавата членка, чийто гражданин е непредставен гражданин, може да поиска държавата членка, от която непредставеният гражданин търси или получава консулска закрила, да пренасочи заявлението или случая на въпросния гражданин към неговата собствена държава членка, за да се предостави консулска закрила от държавата членка, чийто гражданин е лицето, в съответствие с националното право или националната практика. Замолената държава членка се отказва от случая веднага след като държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин потвърди, че предоставя консулска закрила на непредставения гражданин.

Член 4

Непредставени граждани в трети държави

За целите на настоящата директива „непредставен гражданин“ означава всеки гражданин, който притежава гражданство на държава членка, която не е представена в трета държава, както е посочено в член 6.

Член 5

Членове на семейството на непредставени граждани в трети държави

Консулска закрила се предоставя на членове на семейството, които не са граждани на Съюза и придружават непредставен гражданин в трета държава, в същата степен и при същите условия като закрилата, която би била предоставена на членовете на семейството на граждани на оказващата помощ държава членка, които не са граждани на Съюза, в съответствие с националното право или практика на тази държава членка.

Член 6

Липса на представителство

За целите на настоящата директива държава членка не е представена в трета държава, ако не разполага с посолство или консулство, установени постоянно в третата държава, или ако не разполага с посолство, консулство или почетен консул в тази държава, които действително да са в състояние да предоставят консулска закрила в даден случай.

Член 7

Достъп до консулска закрила и други договорености

1. Непредставените граждани имат правото да потърсят закрила от посолството или консулството на която и да е държава членка.
2. Без да се засяга член 2, дадена държава членка може да представлява друга държава членка постоянно, като когато считат за необходимо, посолствата или консулствата на държавите членки могат да сключват практически договорености за споделяне на отговорностите за предоставянето на консулска закрила на непредставените граждани. Държавите членки нотифицират Комисията и Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) за всяка такава договореност, която се публикува от Съюза и държавите членки с оглед на осигуряването на прозрачност по отношение на непредставените граждани.
3. В случаите, когато е сключена практическа договореност, предвидена в параграф 2, посолството или консулството, от което непредставеният гражданин търси консулска закрила и което не е посочено като компетентно по силата на конкретна действаща договореност, прави необходимото заявлението на гражданина да бъде пренасочено към съответното посолство или консулство освен ако това не би засегнало консулската закрила, по-специално ако спешността на въпроса изисква незабавни действия от замоленото посолство или консулство.

Член 8

Установяване на самоличността

1. Заявителят, който търси консулска закрила, трябва да докаже, че е гражданин на Съюза чрез представяне на паспорт или лична карта.
2. Ако гражданинът на Съюза не е в състояние да представи паспорт или лична карта, гражданството може да бъде доказано по друг начин, ако е необходимо след проверка при дипломатическите и консулските власти на държавата членка, за която заявителят твърди, че е неин гражданин.
3. По отношение на членовете на семейството, посочени в член 5, самоличността и наличието на семейни отношения могат да бъдат доказани по всякакъв начин, включително чрез проверка от оказващата помощ държава членка при дипломатическите и консулските служби на държавата членка, чийто гражданин е посоченият в параграф 1 гражданин.

Член 9

Видове помощ

Консулската закрила, посочена в член 2, може да включва помощ, *inter alia*, в следните ситуации:

- а) арестуване или задържане;
- б) жертва на престъпление;
- в) тежка злополука или тежко заболяване;
- г) смърт;
- д) помощ и репатриране при извънредна ситуация;
- е) нужда от временни документи за пътуване съгласно Решение 96/409/ОВППС ⁽¹⁾.

ГЛАВА 2

МЕРКИ ЗА КООРДИНАЦИЯ И СЪТРУДНИЧЕСТВО

Член 10

Общи правила

1. Дипломатическите и консулските служби на държавите членки си сътрудничат тясно и осъществяват координацията помежду си и със Съюза, за да осигурят закрилата на непредставените граждани в съответствие с член 2.

⁽¹⁾ Решение 96/409/ОВППС на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, от 25 юни 1996 г. относно утвърждаването на временен документ за пътуване (ОВ L 168, 6.7.1996 г., стр. 4).

2. Когато държава членка получи искане за консулска закрила от лице, което твърди, че е непредставен гражданин, или е уведомена за конкретна извънредна ситуация, в която се намира непредставен гражданин, като например посочените в член 9, тя се консултира незабавно с Министерството на външните работи на държавата членка, на която лицето твърди, че е гражданин, или ако е целесъобразно, с компетентното посолство или консулство на въпросната държава членка, като предоставя цялата имаща отношение информация, с която разполага, включително относно самоличността на засегнатото лице и възможните разходи за консулска закрила, и относно членовете на семейството, на които може да бъде предоставена консулска закрила. Освен в изключително спешни случаи, консултацията се извършва, преди да се предостави помощта. Оказващата помощ държава членка също така улеснява обмена на информация между засегнатия гражданин и органите на държавата членка, чийто гражданин е въпросният гражданин.
3. При поискване държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, предоставя на Министерството на външните работи или компетентното посолство или консулство на оказващата помощ държава членка цялата необходима информация по разглеждания случай. Също така тя отговаря за всички необходими контакти с членове на семейството или други близки лица или органи.
4. Държавите членки съобщават на ЕСВД чрез нейния защитен интернет сайт съответното(ите) звено(а) за контакт в министерствата на външните работи.

Член 11

Роля на делегациите на Съюза

Делегациите на Съюза работят в тясно сътрудничество и координация с посолствата и консулствата на държавите членки с оглед да допринесат за сътрудничеството и координацията на местно равнище при кризи, по-специално като осигуряват логистична подкрепа, включително служебни и организационни помещения, като например временни жилища за персонала на консулските служби и екипите за намеса. Делегациите на Съюза и централата на ЕСВД също така улесняват обмена на информация между посолствата и консулствата на държавите членки и ако е целесъобразно, с местните органи. Делегациите на Съюза предоставят също така обща информация относно помощта, на която непредставените граждани биха могли да имат право, особено по отношение на практическите договорености, ако е приложимо.

Член 12

Сътрудничество на местно равнище

Срещите за сътрудничество на местно равнище включват редовен обмен на информация по въпроси от значение за непредставените граждани. По време на тези срещи държавите членки се споразумяват, когато е необходимо, относно практическите договорености, посочени в член 7, за да гарантират ефективната защита на непредставените граждани в съответната трета държава. Освен ако не е договорено друго от държавите членки, председателството се осигурява от представител на дадена държава членка в тясно сътрудничество с делегацията на Съюза.

Член 13

Готовност за реагиране и сътрудничество при кризи

1. Плановите за реагиране при извънредни обстоятелства на местно равнище вземат предвид непредставените граждани. Държавите членки, представени в трета държава, координират помежду си плановите за реагиране при извънредни обстоятелства, както и с делегацията на Съюза, за да се гарантира, че непредставените граждани получават пълна помощ в случай на криза. Компетентните посолства или консулства получават подходяща информация относно мерките за готовност за реагиране при кризи и ако е необходимо, участват в такива мерки.
2. В случай на криза Съюзът и държавите членки си сътрудничат тясно, за да гарантират, че на непредставените граждани се оказва ефективна помощ. Те се информират взаимно и своевременно за наличните капацитети за евакуация, когато това е възможно. По тяхно искане държавите членки могат да получат помощ от съществуващите екипи за намеса на равнището на Съюза, в които участват консулски експерти, по-специално от непредставените държави членки.
3. Пилотната държава или държавата(ите) членка(и), координираща(и) помощта, отговаря(т) за координирането на всякаква помощ, предоставена за непредставени граждани, с подкрепата на другите заинтересовани държави членки, делегацията на Съюза и централата на ЕСВД. Държавите членки предоставят на пилотната държава или държавата(ите) членка(и), координираща(и) помощта, цялата необходима информация по отношение на нейните/техните непредставени граждани, които се намират в ситуация на криза.

4. Пилотната държава или държавата(ите) членка(и), координираща(и) помощта за непредставени граждани, може/могат да поиска(т), при необходимост, подкрепа по линия на инструменти като структурите за управление на кризи на ЕСВД и Механизма на Съюза за гражданска защита.

ГЛАВА 3

ФИНАНСОВИ ПРОЦЕДУРИ

Член 14

Общи правила

1. Непредставените граждани се задължават да възстановят на държавите членки, чиито граждани са, разходите за консулска закрила при същите условия като гражданите на оказващата помощ държава членка посредством стандартния формуляр, поместен в приложение I. От непредставените граждани се изисква да поемат задължение да възстановят единствено онези разходи, които при същите условия би трябвало да бъдат поети от гражданите на оказващата помощ държава членка.
2. Оказващата помощ държава членка може да поиска възстановяване на разходите, посочени в параграф 1, от държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, посредством стандартния формуляр, поместен в приложение II. Държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, възстановява тези разходи в рамките на разумен срок, който не надвишава 12 месеца. Държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, може да поиска от непредставения гражданин да възстанови тези разходи.
3. Когато консулската закрила, предоставена на непредставен гражданин в случай на арест или задържане, включва необичайно високи, но необходими и оправдани разходи, свързани с пътуване, настаняване или превод, за дипломатически или консулските служби, оказващата помощ държава членка може да поиска възстановяване на тези разходи от държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, която ги възстановява в разумен срок, който не надвишава 12 месеца.

Член 15

Улеснена процедура при кризисни ситуации

1. При кризисни ситуации оказващата помощ държава членка подава исканията за възстановяване на разходите за помощта, предоставена на непредставения гражданин, до Министерството на външните работи на държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин. Оказващата помощ държава членка може да поиска това възстановяване на разходите дори ако непредставеният гражданин не е подписал гаранция за възстановяване на разходите съгласно член 14, параграф 1. Това не представлява пречка за държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, да поиска от въпросния гражданин възстановяване на разходите въз основа на национални правила.
2. Оказващата помощ държава членка може да поиска от държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, да възстанови тези разходи на пропорционална основа, като общата стойност на направените разходи се раздели на броя на подпомогнатите граждани.
3. Когато оказващата помощ държава членка е получила финансова подкрепа по линия на Механизма на Съюза за гражданска защита, финансовото участие на държавата членка, чийто гражданин е непредставеният гражданин, се определя след приспадане на финансовото участие на Съюза.

ГЛАВА 4

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 16

По-благоприятно третиране

Държавите членки могат да въведат или да запазят по-благоприятни разпоредби от тези в настоящата директива, доколкото те са съвместими с нея.

Член 17

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, най-късно до 1 май 2018 г.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условията и редът на позоваване се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното право, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 18

Отмяна

Решение 95/553/ЕО се отменя, считано от 1 май 2018 г.

Член 19

Доклад, оценка и преглед

1. Държавите членки предоставят на Комисията цялата имаща отношение информация относно изпълнението и прилагането на настоящата директива. Въз основа на представената информация Комисията представя доклад пред Европейския парламент и Съвета относно изпълнението и прилагането на настоящата директива до 1 май 2021 г.

2. В посочения в параграф 1 доклад Комисията прави оценка на действието на настоящата директива и разглежда необходимостта от допълнителни мерки, включително, при необходимост, изменения с цел адаптиране на настоящата директива с оглед на допълнителното улесняване на упражняването на правото на гражданите на Съюза на консулска закрила.

Член 20

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 21

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в Люксембург на 20 април 2015 година.

За Съвета
Председател
F. MOGHERINI

ПРИЛОЖЕНИЕ I

А. Общ модел за гаранция за възстановяване на разходи за консулска закрила в случай на финансова помощ

ГАРАНЦИЯ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА РАЗХОДИ ЗА КОНСУЛСКА ЗАКРИЛА
(ФИНАНСОВА ПОМОЩ) — (член 14, параграф 1 от Директива (ЕС) 2015/637)

Аз, (г-н/г-жа) (име, презиме, фамилия с печатни главни букви)

.....
паспорт №, издаден в,

с настоящото потвърждавам, че съм получил/а от посолството/консулството на

..... в

сумата

като аванс за

..... (включително всички приложими такси),

и/или се задължавам и обещавам при поискване да възстановя на Министерството на външните работи/правителството на [държавата членка, чийто гражданин е лицето]

в съответствие с националното право на тази държава членка равностойността на посочената сума или равностойността на всички разходи, платени от мое име или изплатени на мен авансово, в това число разходите, направени от придружаващ ме член или придружаващи ме членове на семейството ми, в (валута)

по приложимия курс в деня на отпускане на аванса или на изплащане на разходите.

Адресът ми (*) (с печатни главни букви) (държава)

е:

.....
ДАТА ПОДПИС

(*) Ако нямате постоянен адрес, моля, посочете адрес за връзка.

Б. Общ модел за гаранция за възстановяване на разходи за консулска закрила в случай на репатриране

ГАРАНЦИЯ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА РАЗХОДИ ЗА КОНСУЛСКА ЗАКРИЛА
(РЕПАТРИРАНЕ) — (член 14, параграф 1 от Директива (ЕС) 2015/637)

Аз, (г-н/г-жа) (име, презиме, фамилия с печатни главни букви)

.....
ропен/а в (град) (държава)

на (дата)

паспорт №, издаден в

на и лична карта №

и социалноосигурителен номер и компетентен орган (ако е приложимо/където е приложимо)

с настоящото се задължавам при поискване да платя на правителството на

.....
в съответствие с националното право на тази държава членка равностойността на всички разходи, платени от мое име или изплатени на мен авансово от консулския служител на правителството на в

за целите на или във връзка с моето и на придружаващите ме членове на семейството ми репатриране в

както и да заплащам всички дължими консулски такси във връзка с репатрирането.

Тези суми включват:

i) (*) Разходи за път

Дневни

Други разходи

МИНУС вече платеното от мен

КОНСУЛСКИ ТАКСИ:

Такса за репатриране

Такса за извършена услуга

Такси за паспорт/временен документ

(... часа по ... на час ...)

ii) (*) Всички суми за моя сметка за целите или във връзка с моето и на придружаващите ме членове на семейството ми репатриране, които не могат да бъдат определени към момента, в който подписвам настоящата гаранция за възстановяване на разходи.

Адресът ми (**) (с печатни главни букви) (държава)

е:

.....

.....

ДАТА ПОДПИС

(*) Ненужното се зачертава: консулският служител и молителят следва да парафират в полето всяко заличаване.

(**) Ако нямате постоянен адрес, моля, посочете адрес за връзка.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Формуляр за искане за възстановяване на разходи

ИСКАНЕ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА РАЗХОДИ (член 14, параграфи 2 и 3 от Директива (ЕС) 2015/637)

1. Посолство или консулство на държавата членка заявител
2. Компетентно посолство или консулство, или Министерство на външните работи на държавата членка, чийто гражданин е подпомаганият гражданин
3. Идентифициране на събитието
(дата, място)
4. Данни на гражданина(ите), на когото(които) е оказана помощ (прилага се отделно)

Име, презиме, фамилия	Място и дата на раждане	Наименование и номер на документа за пътуване	Вид на предоставената помощ	Разходи
--------------------------	----------------------------	---	--------------------------------	---------

5. Общо разходи
 6. Банкова сметка за възстановяване на разходите
 7. Приложение: гаранция за възстановяване на разходи (ако е приложимо)
-